

ἀς ἐθώπευεν αὐτοὺς ἢ αὖρα τῶν θαλασσῶν μας καὶ ὁ γλυκὺς μας ἥλιος, καθ' ἃς τέλος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κλασικοῦ ἐδάφους ὑπηρετήσαν τὴν ἐπιστήμην. Δι' αὐτοὺς ἢ πολιὰ ἀρχαιότης θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν σπυροβόρων βιβλίων καὶ τῶν ἐφαρμένων ἐπιγραφῶν νεοθαλῆς καὶ ὄνειρώδης ἐστειμένη μὲ τὰς νωπὰς ἀναμνήσεις, σεβαστῆ καὶ περικαλλῆς διότι ἐν αὐτῇ τῇ κοιτῇ τῆς ἐλατρεύθη, χρηγοῦσα εἰς τοὺς ὀρηκτοὺς ἱερεῖς τῆς τὸν φλογερὸν ἐνθουσιασμὸν μεθ' οὗ θὰ εἰσέλθωσι εὐθαρσεῖς εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν τίμιον, εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἐρεῦνης. Ἀλλὰ θὰ συναποκομίσωσι καὶ ἐν ἑτέρον: ἀγάπην πρὸς τὸν εὐγενῆ λαὸν ὅστις περιφρουρεῖ τὰ κειμήλια τῶν πατέρων του, ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα ὃν ἐκληροδότησαν οἱ αἰῶνες καὶ ἐὰν ἐτι δὲν ἠδυνήθη διὰ τῆς σπάθης νὰ περιφρουρήσῃ τὰ δίκαιά του, συγχάνει σκαῶς ὑβρισθεὶς καὶ πληγείς, πρωταγωνιστεῖ ἐν τῇ κονίστρᾳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ συνεχίζει φιλοπόνως τὸ ἔργον τῶν πατέρων του.

Ἐνθαρρύνοντες τὰ βήματά μας ἃς διδάξωσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς λαοὺς εἰς οὓς ἀνῆκουσιν ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς περὶ ἓνα περιστρέφεται ἄξονα ἐπιθυμεῖ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ ἀναβίωσιν. Γίγας ἀπτόητος ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ ζῆ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Παρελθόντος του, ἀκολουθεῖ ἀκούρατος τὰς προσόδους τῶν συγχρόνων του καὶ προσηλωμένος εἰς τὸ Ἐθνικὸν του Ἰδεώδες διορᾷ ἐν τῇ ἐργασίᾳ του τὴν πραγματώσιν τῆς Ἐνότητος τῆς φυλῆς ὑπὲρ ἧς ἐκάστη κοιλὰς καὶ φάραγξ ἔχει τοὺς κοιμωμένους τὸν αἰώνιον ὕπνον φρουρούς τῆς.

Ἡ φάλαγγ τῶν ἐξόχων ἐρευνητῶν τῆς ἀρχαιότητος θὰ καταλίπη μετ' οὐ πολὺ τὰ σεπτὰ ταῦτα ἐδάφη, ὑπέρημαχος τῶν ἰδανικῶν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἧτις βαίνει ταχειά, ἀσάλευτος καὶ ἐνθουσιώδης ἐπὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς.

Ἄθῃναι, Ἀπρίλιος 1905.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΛΥΦΕΤΗΣ

Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΣΠΕΝΣΕΡ

Ὁ Ἐδμόνδος Σπένσερ ὡς ποιητὴς καὶ ὁ Ριχάρδος Χούκερ ὡς πεζογράφος ἀποτελοῦσι τὴν ἠῶ τῆς συγχρόνου Ἀγγλικῆς φιλολογίας, εἶναι οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν Ἀγγλῶν συγγραφέων, ὧν ἡ γλῶσσα δύναται νὰ κατανοηθῇ ἄνευ μεγάλης δυσκολίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῆς παρούσης ἐποχῆς. Μεταξὺ Σπένσερ καὶ Chaucer, τοῦ πατρὸς τῆς Ἀγγλικῆς ποιήσεως, παρεπιπίπτει χρονικὸν διάστημα δύο αἰώνων καθ' οὓς μεγάλη μεταβολὴ ἐπῆλθεν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ λαῷ. Οἱ προηγούμενοι πόλεμοι ἐξέωσαν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἀρχαίαν

ἀριστοκρατίαν, τὰ δὲ ὕστατα λείψανα τοῦ Φεουδαλικοῦ συστήματος ἐγένοντο γῆ καὶ σποδός. Πολυπράγμων, εὐδαίμων μεσαία τάξις ἀνέθορον ἐκ τῆς τέφρας τῶν παρελθόντων αἰώνων, ἡ τυπογραφία συνετέλεσεν εἰς πολλαπλασιασμὸν τῶν προΐοντων τῆς διανοίας, ἰδρύματα πρὸς ἐκπαίδευσιν οὐ μόνον τῶν εὐπόρων ἀλλὰ καὶ τοῦ πλῆθους χύδην ἀνὰ τὴν χώραν ἰδρύοντο. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθμίσις κατέαξε τὴν δύναμιν τῆς κληροκρατίας, ἀνέτρεψε τὰ μοναστήρια καὶ ἔδωκε τῇ πλεθύνῃ τὴν Βίβλον ἐν τῇ ἑαυτῆς γλώσσῃ. Τοῦ Σπένσερ καὶ Chaucer ἢ Ἀγγλῖα δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δύο διάφοροι χώροι. Πολλοὶ κατὰ τοὺς μεσολαβήσαντας μεταξὺ Σπένσερ καὶ Chaucer αἰῶνας Ἀγγλοὶ ποιητὰ ἔγραψαν, ὧν κάλλιστοι ἐγένοντο ὁ Henry Howard καὶ ὁ sir Thomas Wyatt, ἀλλ' οὐδέτερος τούτων ἦν πρώτης τάξεως ποιητὴς ὡς ὁ Σπένσερ καὶ Chaucer. Οὐχ' ἦτον ὅμως οὗτοι συνεβάλλοντο πρὸς τελειοποίησιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας, ἵνα αὕτη ἦ εὐκόλος ὡς φιλολογικὴ τοιαύτη, καὶ πρὸς ἐξωραϊσμὸν τῆς Ἀγγλικῆς στιχοουργίας ὡς ὁργάνου πρὸς χειρισμὸν ὑπὸ τῶν ποιητῶν διότι τὰ ἔργα τῶν προηγηθέντων τούτων τοῦ Σπένσερ ποιητῶν κατέστησαν τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν χρησιμοποίησιμον ὑπὸ τε τοῦ Σπένσερ καὶ τοῦ Shakespeare. Ὡς ὁ Chaucer καὶ ὁ Ἐδμόνδος Σπένσερ εἶναι τοῦ Λονδίνου γέννημα καὶ θρέμμα. Τούτου ἀναμφισβήτητον μαρτύριον ἔχομεν ἐν ποιήματι τοῦ ποιητοῦ, ἰδόντι τὸ φῶς, ἐν ᾧ οὗτος ἔζη χρόνῳ καὶ ἐν ᾧ οὗτος καλεῖ τὸ Λονδίον γενέτειραν πηγὴν (native source). Περὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ποιητοῦ, τῆς θέσεως καὶ τῆς ἐνασχολήσεως αὐτοῦ εὐδὲν ἔχομεν βεβαιωμένον, πᾶν δ' ὅτι περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ γνωσκόμενον εἶναι ὅτι ὠνομάζετο Ἐλισάβετ καὶ τοῦτο γνωρίζομεν ἐξ ἐνὸς τοῦ ποιητοῦ ποιήματος. Ἐκ δὲ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Σπένσερ ἐν καιρῷ τῆς ἐκπαίδευσέως αὐτοῦ ἔτυχεν ἀρωγῆς, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ δὲν ἀνήκε τῇ εὐπόρῳ τάξει, ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἶναι πιθανώτατον, ὅτι οὗτος ἦν πτωχὸς συγγενὴς εὐγενοῦς οἰκογενείας. Περὶ τῆς σταδιοδρομίας τοῦ Σπένσερ ὡς μισθωτοῦ εἰς τὸ Cambridge μόλις εἶναι τι γνωστόν. Ὡς σπουδαστὴς δὲν φαίνεται ὅτι ἦν διακεκριμένος, ἐκ δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφέντων εἰκάζει τις ὅτι τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ κλίσιν ἠκολούθησε καὶ ὅτι πολὺ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ποιήσεως ἐμελέτησεν ὡς καὶ ἐκ τῶν Γαλλικῶν μυθιστοριῶν σὺν τοῖς ἔργοις τοῦ Chaucer καὶ Surrey εἰ καὶ δὲν ἠμέλει τῆς Λατινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Περαιτώσας τὰς ἐν Cambridge σπουδὰς αὐτοῦ φαίνεται ὅτι μὴνὰς τινὰς (ἴσως ἔτος) διέτριψεν ἐν τῇ Βορείῳ Ἀγγλίᾳ ἐν μέρει ποιῶν καὶ ἐν μέρει ἐρωτευόμενος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ τελευταῖον συνέθη· γεγονός τι ὅπερ ἐπισκιάζει πῶς τὸν βίον αὐτοῦ, καθόσον ἠράσθη καλῆς κυρίας ὀνομαζομένης Posalind, πλὴν, ἐτέρου ἀντεραστοῦ προτιμηθέντος, τὸ γεγονός ἐλύπησε τὸν ποιητὴν διὰ πολλὰ ἔτη, δι' ὃ καὶ ἡ τότε ποιήσις του φέρει τὴν χροιάν ἀπέλπιδος ἀγανακτικῆ-

σεως. Μηνὶ Αὐγούστῳ 1580 ὁ λόρδος Grey ἐστάλη πληρεξούσιος εἰς Ἰρλανδίαν καὶ οὗτος παρέλαβε τὸν Σπένσερ ὡς γραμματέα αὐτοῦ. Διὰ τοιούτων λειτουργιῶν οἱ ποιητὰὶ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς ἐπορίζοντο τὰ τοῦ βίου ἐπιτηδεῖα εἰς ἐποχὰς παρωχημένας, πρὶν ἢ οἱ φιλολογοῦντες γένωνται ἱκανοὶ νὰ κερδαίνωσι τὰ πρὸς ζωῶν κειαν ἐκ τῶν ἰδίων ἐαυτῶν ἔργων. Ὡς ἐκ τοῦ κρατούντος τότε συστήματος οἱ μὲν ἐλαστικώτεροι τὴν συνειδήσει καθίσταντο κόλακες οἱ δ' ἀτεγκτότεροι ἀπεγοητεύοντο, δι' ὃ ὁ Σπένσερ ἐδεδλύσαστο, κατεδίκαζε καὶ ἤκτειρε τοὺς κύπτοντας ἐκ τῶν πρώτων.

Ὅτε ὁ λόρδος Grey ἐστάλη εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὁ κόμης τοῦ Desmond ἦν ἀρχηγὸς σοβαρᾶς ἐξεγέρσεως, ἡ δὲ πολιτικὴ δι' ἧς ὁ νέος πληρεξούσιος ἐπειράθη νὰ καταβάλλῃ τὴν ἐξέγερσιν χαρακτηριστικὴ διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῆς ἦν πολιτικὴ τῶν ἄκρων. Ἐν τούτοις ἡ ἐπανάστασις δὲν κατεστέλλετο, δι' ὃ καὶ ἀποτυχόν ὁ Λόρδος ἀνεκλήθη διὰ τὰς σκληρότητας αὐτοῦ. Ὁ Σπένσερ ἐφρόνησεν ὅτι ὁ προῖσταμένοσ του ἠδικήθη, ἔτη τινὰ δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπερήσπισε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως ἐκείνου ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἐνεκωμίασε τὴν ἀνδροπρέπειον καὶ τὸ εὐγενὲς τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ὡς καὶ τὸν ἀκάματον ζῆλον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Βασιλείσσης. Εἶτα ἐν τῇ περιλειπῇ αὐτοῦ ἔργῳ Fairy Queen ὁ Λόρδος Grey χρησιμεύει ὡς ὑπόδειγμα τοῦ sir Artega τοῦ ἱππότητος τῆς Δικαιοσύνης ἐχθροὶ του εἰκονίζονται ὡς ἐρινὸς αἰτίνας συνήνηταν αὐτὸν ἐν τῇ ἐπανόδῳ ἐκ τῶν θριάμβων του. Εἰ καὶ ἀνακληθέντος τοῦ Grey ὁ Σπένσερ ἐπαύθη τῆς θέσεώς του δὲν κατέλιπε τὴν Ἰρλανδίαν. Ὁ σκοπὸς δι' ὃν ἐκεῖ μνηνάστειεν ἐπέτυχέ πως καὶ τούντεθεν ἡ Ἰρλανδία ὑπῆρξεν ἡ κατοικία του κατὰ τε τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς δυστυχίας. Κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν του τὸ ἔργον αὐτοῦ Fairy Queen ἐκνοφορήθη ἐν τῇ διανοίᾳ του καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατ' ἣν ἀπεσύρθη ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας κατεγίνετο γράφων αὐτό. Ἐν τούτοις μέχρι τοῦ 1589 δὲν διανοήθη νὰ δημοσιεύσῃ μέρος τι ἐκ τῆς Fairy Queen. Φίλος του ὅμως τις ἀναγνούς μέρος τοῦ ποιήματός του καθιδύνη ἐκ τῆς ὠραιότητός του καὶ ἐπληρώθη θαυμασμοῦ διὰ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖόν του, διὸ καὶ ἐφρόνησεν ὅτι τῆς γλυκύτητος τηλικούτου ἔργου δὲν ἔπρεπε νὰ στερηθῇ τὸ Ἀγγλικὸν κοινόν.

Γνωστὸς ὑπὸ τοῦ φίλου τούτου γενόμενος τῇ τότε βασιλείσῃ Ἐλισάβετ καὶ ἀναγνούς αὐτῇ μέρη τινὰ τοῦ ἔργου του ἐκλέγων τὰ αὐτῇ ἀναφερόμενα καθήδυνε τὴν ἀνασσαν δι' ἀφθόνου φιλοφροσύνης χορηγήσασαν αὐτῷ πεντηκοντάλιρον ἐτήσιον σύνταξιν. Ἐν ἔτει δὲ 1590 ἐδημοσιεύθη τὸ ἔργον μὴ περιέχον ὅμως δώδεκα βιβλία, ὡς ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ μόνον τὰ πρῶτα τρία. Οὐδὲν ἴπτον ὅμως καίπερ ἀσυμπλήρωτον τὸ ἔργον κατέστησε τὸν Σπένσερ κορυφὴν τῶν ζώντων Ἀγγλῶν ποιητῶν καὶ τὸν πρώτον ἀληθῶς μέγαν ποιητὴν ἀπὸ τοῦ Chaucer,

Ἀναμφίβολον ὅμως ἐστίν ὅτι οὗτος ἐπανήλθεν εἰς Ἀγγλίαν βαυκαλιζόμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι ἐκεῖ ἡ μεγαλοφύια του ἤθελεν ἀμειψθῆ διὰ προσφυστέρας καὶ ἐπωφελεστέρας θέσεως ἐκείνης ἢ ἐν Ἰρλανδίᾳ κατεῖχεν, ἀλλὰ καίτοι ἀνέμεινε δώδεκα μῆνας, ἔτυχε μὲν ἀφθύνων ἐπαίνων, οὐδενὸς ὅμως ἐυσταστικώτερου πλὴν τῆς βασιλικῆς συντάξεως, ἣν ὁ μέγας θυσαυροφύλαξ τὰ μάλα ἀγανακτῶν κατέβαλλεν αὐτῷ. Οὐδὲν ἄρα ἄπορον ὅτι ἐπανεκάμψεν εἰς Ἰρλανδίαν μεσούτος τοῦ 1591 ἔμπλεως καταφρονήσεως τοῦ βίου. Φθίνοντος τοῦ 1592 τὸ δεύτερον ἦδη ἐμμανῶς ἤρασθη σεμνῆς παρθένου περὶ ἧς τοῦτο μόνον εἶναι γνωστὸν ὅτι ὠνομάζετο Ἐλισάβετ. Τὸ ἐν ἀρχῇ ἀνένδοτον τῆς ἐρωμένης του παρὰ μικρὸν ἀπῆλπιζεν αὐτὸν, εὐτυχῶς ὅμως ἐπὶ τέλους ἐκείνη ἐκάμψθη ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ οἴστρου, μεθ' ὧν οὗτος ἐξεδόχου τὸν ἔρωτὰ του καὶ ὁ ὑμέναιος ἔθηκε τέρμα εἰς τὰς ἀγρυπνίας τῆς περσεύσεως τοῦ Σπένσερ φαντασίας. Τὸ γεγονός των γάμων αὐτοῦ ὁ ποιητὴς ἐλάμπρυνε διὰ τοῦ ἐπιθαλαμίου (epithalamion) κλεινὸν ἐρωτικὸν ἄσμα ἐν τῇ Ἀγγλικῇ γλώσσῃ καὶ τὸ τελειότατον ἐξ ὅλων τῶν οὐκ ὀλίγων ποιημάτων. Ἐν ἔτει 1598 νέα πολιτικὴ θύελλα κατέλαβε τὴν Ἰρλανδίαν ἧς ἔνεκεν ὁ ποιητὴς ἀπεστερήθη τῆς ἐκεῖ περιουσίας του ἀπώλεσε δὲ καὶ ἕνα υἱόν του. Εἰς Ἀγγλίαν ἐπανελθὼν μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς λοιπῆς οικογενείας ἀπέθανε τὴν 16 Ἰανουαρίου 1599 ὡς λέγει ὁ Ben Jonson δι' ἔλλειψιν ἄρτου μὴ δυνηθεὶς νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἀνωτέρω μνησθευθὲν ἔργον αὐτοῦ.

Τὸ ποίημα τοῦτο Fairy Queen εἶναι τὸ ὑψητερότερον ποίημα ἐν τῇ Ἀγγλικῇ γλώσσῃ. Εἰς μεγαλοπρέπειαν, εὐκαμψίαν, ἀφθιτον ποιικίαν φαντασίας ὁ Σπένσερ ἐξέσχευ ὅλων τῶν ποιητῶν οἵτινες ἔγραψαν ποτε. Δι' ὃ οὗτος ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ ἐκλήθη τῶν ποιητῶν ποιητῆς. Ἐλέχθη δὲ περὶ αὐτοῦ ὅτι εἰ καὶ δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἄλλων Ἀγγλῶν ποιητῶν, ὅμως ἡ ποιήσις του εἶναι ποιητικωτάτη ἐν ὅλῃ τῇ ποιήσει. Ὁ Σαϊκσπείρος ὑπερέχει αὐτοῦ κατὰ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀνθρώπου ὅπερ διὰ τῶν ἔργων του κινεῖ. Ὁ Chaucer κατὰ τὴν σύλληψιν τοῦ χαρακτῆρος, ὁ Μίλτων κατὰ τὴν δύναμιν τῆς διανοίας καὶ τὸ ὑπέροχον τοῦ ὕφους, ἀλλ' ὁ Σπένσερ ἐξέχει πάντων τούτων κατὰ τὴν ἐξάαιρετον αἰσθησιν τοῦ καλοῦ καὶ τὸ ἐμμελὲς τῶν στίχων αὐτοῦ.

(Παράφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΚΑΠΠΟΣ

Διδάκτωρ τοῦ Διαίτου.

